

// Wat me heeft geïrriteerd, is dat ze alleen mij hebben gepakt en niet de experts, veilingmeesters of galeriehouders //

Het meesterwerk van een authentiek kunstenaar

Geert Jan Jansen is wereldberoemd als meestervervalser. Jarenlang verdiepte hij zich in de technieken van schilders als Picasso, Chagall, Matisse en Appel en creëerde werken die volledig pasten in het oeuvre van de meesters. Zijn talent leverde hem doldwaze avonturen op met kunstenaars, verzamelaars en veilinghuizen. Vijf jaar lang wist hij de internationale opsporing op een zijweg te zetten. In het huis van bewaring in Orléans schreef hij *Magenta*. Een biografie over een boef met een meestertalent. Een gesprek over authenticiteit.

“**I**n de kunst betekent authenticiteit dat je iets creëert wat nog niet bestond. Je maakt eigen autonoom werk. Kunstgeschiedenis is eigenlijk een optelsom van het voorafgaande. De één beïnvloedt de ander en die voegt er dan weer iets aan toe. Het is een reactie en tegenreactie. Picasso was daarin speciaal en zei openlijk: ik pik wat ik kan. Hij kwam er gewoon voor uit. Zo was George Braque een goede vriend van hem die het kubisme eigenlijk had uitgevonden. Picasso sloeg het concept op in zijn gedachten, voerde het in het extreme door en had het vervolgens eerder in zijn galerie hangen dan Braque zelf. Matisse of Jean Cocteau, daar deed hij precies hetzelfde mee. Dat is Picasso ten voeten uit. Het was een echte schurk. Er heerste tussen die heren immer een onderlinge competitietijd.”
“Ik heb geen kopieën gemaakt, althans meestal niet. Ik interesseer me voor een kunstenaar, bestudeer zijn manier van schilderen, de technieken, verf en penselen die hij gebruikt en dan creëer ik iets nieuws

dat past in het oeuvre van de kunstenaar. Maar het werk zelf is uniek. Zo is het begonnen. Schilderen is mijn passie en ik had een groot respect voor de beroemde meesters. Als autodidact probeerde ik mijn eigen weg te vinden. In die tijd vond ik het een enorme uitdaging om te kijken of het me zou lukken om de stijl en technieken van grote meesters de baas te worden. Dat lukte aardig, zo bleek later. Als beginnend schilder is rondkomen moeilijk en al had ik unieke werken verzameld om te verkopen, het was niet de goede tijd en daardoor kon ik nauwelijks de huur van mijn atelier betalen. Toen een schilderij van mij in de stijl van Appel op een zeer makkelijke manier geveild werd voor een echte dacht ik: als het zo makkelijk gaat hoef ik me niet zo druk te maken. Aldo van Eyck zelf hoorde ik aan de nieuwe eigenaar vertellen dat mijn werk gegarandeerd een echte Appel was, die hij zelf nog in het atelier had zien hangen. Het was een heel vreemde ervaring om dit te horen van iemand die op dat moment als architect fungeerde in de Cobra-beweging. Het werd

een ontzettend spannende tijd. Ik genoot van het bestuderen van de technieken en van het schilderen. Steeds weer vroeg ik mij af of mijn werken de experts in Parijs en Londen zouden doorstaan. De kick na afloop van een veiling was enorm en zette aan tot een nieuw avontuur.”

Ommekeer

“Het is een proces waar je langzaam inrolt. Als klein jongetje interesseerde ik me al voor kastelen en vond ik het vreemd dat in elk kasteel de enige echte boekenkast stond waar Hugo de Groot in gevluucht was. Honderden toeristen verdeeld over talloze kastelen betalen nog steeds entree om de echte kist te zien. In Frankrijk stelde de veilingmeesters niet al te veel vragen. Ateliers verdienden goed aan mijn werk, vaak meer dan ikzelf. Een spelfout in een certificaat was het begin van een uitgebreid onderzoek waardoor ik uiteindelijk zes maanden in het huis van bewaring heb doorgebracht. Dat is de langste termijn in Frankrijk die ze je mogen geven als er een onderzoek gaande is. Ze namen 1.600 werken in beslag. Ze vonden geen bewijsmateriaal en na die zes maanden moesten ze me laten gaan. In mijn collectie had ik ook echte werken verzameld, maar ze wisten ze niet van elkaar te onderscheiden.”

“Ik heb me nooit schuldig gevoeld. Wat me wel heeft geïrriteerd, is dat ze alleen mij gepakt hebben en anderen niet. Ik heb zes maanden gekregen, maar geen één expert, veilingmeester of galeriehouder heeft hier schade van geleden, terwijl ze allemaal wel ergens boter op hun hoofd hebben. Ik heb nooit namen genoemd. Daar had ik geen belang bij.”

“Na mijn vrijlating vond er een totale ommekeer plaats. Ineens stonden er allerlei televisieploegen op de stoep. Het boek *Magenta* was uit en de kranten stonden er vol mee. Iedereen wist nu van mijn streken. Ergens was dat een opluchting maar nog steeds moest ik voorzichtig zijn in mijn uitingen, want het onderzoek liep nog. In het begin baalde ik ervan dat ik in mijn commentaar net zo slap zat te praten als een minister, maar nadat alles was afgerond kon ik openlijk spreken. Dat gevoel was overweldigend. Ik kon iedereen laten zien wat ik gemaakt had. Dat had ik nooit verwacht, niet eens durven dromen. Dezelfde wereld, compleet anders. Eerst vermeed ik de journalisten en sloot ik me op in mijn kasteel. Nu verwelkom ik ze zelf tijdens de open dagen. Achteraf was die nare periode een geschenk uit de hemel. Het is ook maar net wat je er zelf van maakt. Uit eigen ervaring weet ik nu dat je pech en negativiteit kunt ombuigen in positieve zin. *Magenta* opende nieuwe deuren voor mij, terwijl ik niet eens had verwacht dat er markt voor mijn werk zou zijn.”

Gebakken lucht

“Iedereen is verantwoordelijk voor zijn daden. Goed en kwaad? Dat kun je niet laten afhangen van een uniform. Schieten keur ik af. Dat is ook de reden dat ik nooit in het leger gediend heb. Daar ben je geen baas over jezelf. Niets heiligs is door God gegeven. Je eigen verstand, je gevoel, je hart, dat is waar je weet wat waarheid is. Dat vind ik zo opvallend aan de huidige kredietcrisis. Voor miljoenen hebben ambtenaren geld in buitenlandse banken belegd.

Ze verschuilen zich nu achter voorschriften en regels en zeggen dat ze het zo weer zouden doen. We praten hier over gemeenschapsgeld. Als een ieder de verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen daden, hebben we ook geen extreme vormen van geld verdienen. Dan zouden we minder lucht verkopen. Nu hebben we een hoop gebakken lucht met een mooie verpakking er omheen. Uiterlijk vertoon is zo belangrijk geworden. Laat iedereen weer een allesbrander in huis zetten en een eigen moestuin telen.”

“Het verschil tussen echt en onecht is veel moeilijker te definiëren. Kijk, ik ga niet met een toupet op lopen. Maar als je het even naar de kunstwereld vertaalt en we als voorbeeld grafiek nemen, dan is het lastig onderscheid te maken. Voorheen was het moeilijk om vijftig dezelfde etsen af te drukken. Nu is de techniek zo ver door ontwikkeld dat je met gemak duizend zeefdrukken kunt vervaardigen. Als je dan weet dat je er in de tijd van Warhol maar maximaal honderd kon maken en je vindt nu zeefdrukken in een oplage tot driehonderd uit die tijd, tja... wat is dan echt?”

“Hetzelfde geldt voor *the Artist proof*. Voorafgaand aan de zeefdrukken wordt een klein aantal profexemplaren gemaakt die later aan familie, vrienden of journalisten cadeau werden gedaan. Galeriehouders die nu nog steeds vertellen dat ze exclusieve genummerde versies hebben kletsen gewoon. Iedereen weet dat het flauwekul is. Bij hun leven waren de oplages al uitverkocht. Picasso wilde nooit meer dan vijftig etsen van een plaat. De kunsthandel begint te lijken op de relikwieënhandel uit de middeleeuwen. Die is ook in één keer ingestort. Het is onzin om duizenden euro's te betalen voor een vel papier.”

Waarde

“De waarde van mijn schilderijen bepaal ik aan de hand van verschillende factoren. Het aantal uren werk wat ik er aan besteed, de schildertechniek en het materiaal. In werken van Klimt is bijvoorbeeld veel bladgoud verwerkt. Maar ook de lijst en de vraag naar bepaalde schilderijen spelen een belangrijke rol. Ik schilder in de stijl van een bekend kunstenaar. Ik kies bijvoorbeeld een bepaalde periode uit van Appel en pak een groot doek van stevig linnen. Vroeger had ik nog voorbeelden nodig, nu niet meer. Dan maak ik een studie van zijn werk uit die tijd. Ik bestudeer foto's en filmpjes en maak mij de techniek eigen. Het imago dat van Appel is gecreëerd, is één grote komedie. Op foto's lijkt het alsof hij als een wild beest tekeering maar in werkelijkheid zat ook hij in zijn stoel voor het doek om het werk 'af te kijken'. Mensen geloven graag in mythes. Dat verkoopt. Als ik in de

// Galeriehouders die nu nog steeds vertellen dat ze exclusieve genummerde versies hebben kletsen gewoon //

stijl van Appel schildert, moet een werk zeker een aantal weken drogen. Mijn schilderijen behoren tot hetzelfde oeuvre, zijn geen kopieën.”

Jansen glimlacht als hij vertelt over zijn doeken die af en toe worden geveild. “Onlangs is een doek van mij geveild voor *Kids Rights*, die weeshuizen voor kinderen in Zuid Afrika bouwt. Het doek bracht 34.000 euro op en daarmee werd een heel nieuw weeshuis gebouwd. Daar ben ik trots op.”

Ook de kassen van KiKa Kinderfonds, Ronald MacDonald en het AMC Kinderfonds zijn opgefleurd door doeken van de kleurrijke kunstenaar. “Als een Pollock 140 miljoen dollar kan opleveren, dan moet het AMC daar toch zeker een half tonnetje aan over kunnen houden”, was zijn commentaar twee jaar geleden toen het doek met helikopter werd binnengebracht voor zijn tentoonstelling tijdens de door hem georganiseerde alternatieve TEFAF in Maastricht.

Passie

Tien jaar na zijn vrijlating leidt de kunstenaar een druk bestaan. Inmiddels zijn er twee boeken verschenen, wordt hij gevraagd voor tv-

documentaires en heeft hij zelf een dvd uitgebracht. Hij is het gezicht van een bekend verfmerk en ontvangt gasten tijdens de galeriedagen in zijn kasteel. “Het is zo druk geworden dat ik diverse medewerkers heb aangenomen. Het lijkt wel een echt bedrijf. Het nadeel van deze luxe is dat ik veel minder aan schilderen toekom. Graag zou ik meer tijd besteden aan het schilderen van doeken in mijn eigen stijl. Die heb ik ontwikkeld toen ik aan het experimenteren was met het door elkaar gebruiken van verschillende technieken. Met een theepot schenk ik vooraf gemengde verf uit op een gekleurd doek. De vloeiende verf creëert een effect dat lijkt op de symbolen waarmee de Aboriginals zich uitdrukten in hun communicatie. Die prehistorische tijd en leefwijze intrigeren mij. Het geeft me een rustig gevoel en het inspireert mij om mijn eigen wereld te creëren. Ik weet ook dat dit de hoofdzaak is van mijn bestaan. Schilderen is mijn passie, mijn talent. De overige activiteiten zijn bijzaak om het materiaal te kunnen betalen.”

“Natuurlijk is het leuk om te horen dat ik het imago heb alle schildertechnieken te beheersen, maar ik ben niet van plan om er naar te gaan leven. Of ik authentiek ben? Naar mijn zin nog niet helemaal, maar ik wil er wel naar streven. Graag zou ik maximale tijd en energie willen besteden aan dingen die écht belangrijk zijn in het leven. Zoals op een dag als nu, een lange wandeling door het bos maken en de stralende herfstkleuren bewonderen. En dan nog even het atelier in. Dat ene schilderij maken dat er nog niet is...”